

GLOSSARI

Aquest petit glossari que acompanya el document inclou la definició d'algunes de les paraules utilitzades en el document, explicant-ne els matisos que té en l'ús que se'n fa, quan cal.

MF: Metge/essa de família: La idea del document és evitar qualsevol mena de biaix de gènere, però el mantenir el nom sencer podia fer massa enrevessada la seva lectura. Per aquest motiu s'ha optat per l'ús de l'abreviatura **MF** en tot el document.

Actitud: Disposició contínua a reaccionar amb una tonalitat afectiva, una expressivitat o una conducta característiques¹.

Les actituds són conseqüència de les creences-valors. És una tendència avaluadora respecte a fets, coses o persones. Reflecteixen com ens sentim respecte a alguna cosa o a algú i prediuen la nostra tendència a actuar d'una manera determinada i defineixen les nostres conductes².

Autonomia: És la capacitat de les persones de deliberar sobre les seves finalitats personals i d'actuar sota la direcció de les decisions que pugui prendre. Tots els individus han de ser tractats com a éssers autònoms i les persones que tenen l'autonomia minvada tenen dret a la protecció.

Creences: Supòsits bàsics sobre nosaltres, els altres i el món que ens envolta. Són estructures de pensament elaborades i arrelades al llarg de l'aprenentatge que serveixen per explicar-nos la realitat i que precedeixen i configuren els valors.

Conductes: Les conductes són la manera de conduir-nos¹; fan referència als comportaments i estan determinades per les actituds de les persones.

Conflicte d'interès: Situació donada per una discordança entre les tendències o els interessos d'algú i les imposicions externes¹.

Un conflicte d'interès en l'exercici de la medicina s'origina quan el judici professional en relació al seu interès primari, tal com pot ser el benestar del pacient pel clínic o la obtenció de coneixement vàlid generalitzable per l'investigador, es veu influenciat indegudament per un interès secundari, com pot ser el profit econòmic o un afany de notorietat que influeixen en la presa de decisions³.

Docència: Transmissió de coneixements a l'altre¹. Compartició de coneixements entre companys de professió (estudiants, residents, companys de feina), pacients i familiars.

Seguint les paraules d'Edmund Pellegrino⁴: "Els coneixements del metge, per tant, no són una propietat individual i no han de ser utilitzats en primer lloc per a lucre personal, prestigi o poder. Més aviat la professió custodia aquests coneixements, com a fiduciària, pel bé dels malalts. Els que entren en la professió, entren també a formar part d'una aliança col·lectiva, que no pot ser interpretada unilateralment".

Futilitat: Una cosa és qualificada de fútil quan és de poca importància, insignificant.

La futilitat s'aplica en el document per expressar la inutilitat clínica en aquell malalt concret per un objectiu perseguit, i pot ser considerat fútil a criteri del professional, del malalt (o família) o de la societat. També hi ha informació fútil.

La futilitat no és ni ineficàcia fisiològica ni tampoc és contraindicació absoluta però la futilitat és no indicació en aquelles circumstàncies concretes, que, en alguns casos, pot fer que sigui del tot maleficent fer-ho.

Justícia: Equitat en la distribució de càrregues i beneficis. El criteri per saber si una actuació és o no ètica, des del punt de vista de la justícia, és valorar si l'actuació és equitativa. Ha de ser possible per tots aquells que la necessitin. Inclou el rebuig a la discriminació per qualsevol motiu. És també un principi de caràcter públic i legislat.

Llei de cures inverses: Formulada per John Tudor Hart el 1971 demostra que contràriament al que és desitjat: l'accés a l'atenció mèdica o social tendeix a variar inversament a la necessitat de la població atesa, és a dir, que la gent que més assistència sanitària necessita és la que menys en rep.

Longitudinalitat⁵: Segons paraules de Barbara Starfield: «Presència i utilització d'una font professional assistencial regular al llarg del temps» . Diu Barbara Starfield que l'essència de la longitudinalitat és el manteniment de la responsabilitat i la relació personal professional-pacient al llarg del temps (amb independència dels problemes de salut i inclús de l'existència de problemes de salut). Com a conseqüència, es produeix una relació de confiança entre el pacient i la professional de la salut, de manera que el pacient identifica a aquest/s professionals de la salut com la seva font de cures habitual.

No maleficència: És el *primum non nocere*. No produir dany, i prevenir-lo. Inclou no matar, no provocar dolor ni patiment, no produir incapacitats. no fer mal.

Prescripció prudent: Els criteris per a una prescripció prudent, un cop establerta la seva necessitat, són de forma jeràrquica l'eficàcia o efectivitat, la toxicitat, la conveniència (conjunt de propietats que faciliten o dificulten el compliment) i el cost.

Recerca: En sentit clàssic, la recerca és la indagació sistemàtica i amb rigor científic en qualsevol de les àrees de coneixement, a fi d'assolir noves dades o bé de completar els ja obtinguts¹. En l'imaginari dominant i reduccionista, hom entén "recerca" com a sinònim de investigació primària i "publicar".

En un sentit més ampli, s'entén la recerca com la cerca de respostes a preguntes clíniques sorgides amb la pràctica habitual, ampliant-ne així el propi coneixement i competències; es millora així l'atenció al pacient. Aquesta cerca no necessàriament s'ha de cristal·litzar en recerca primària o generar publicacions científiques .

Valor: Qualitat o conjunt de qualitats que fan que una persona o una cosa sigui preuada, valgui¹.

Allò que és valuós, estimable o digne de ser honorat. Eix al voltant del qual giren elements essencials. Importància o significació d'una cosa per a quelcom (exemple: per a la Salut).

Els valors constitueixen eleccions deliberades o preferències estratègiques per unes maneres d'actuar davant d'altres. Són aprenentatges estratègics relativament estables en el temps de què una forma d'actuar és millor que una altre per aconseguir que les coses ens surtin bé².

Es representen per paraules: valor de la confiança, de la prevenció, de la tranquil·litat, etc.

¹ <http://www.diccionari.cat>

² García S, Dolan S. La dirección por valores. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España;1997.

³ "Understanding financial conflicts of interest", *N engl.J.Med.* 1993, Vol. 329, pp. 573-6

⁴ Pellegrino, "Altruism, Self-Interest and Medical Ethics" *JAMA*, 258: 1987; 1939

⁵ Gálvez Ibáñez M. Continuidad asistencial. Análisis conceptual, de los actores y amenazas. Propuestas y alternativas. *Medicina de Familia (And)* Vol. 4, N.º 1, febrero 2003.